

Boodschap van paus Franciscus voor de 30ste Wereldziekendag

Vrijdag 11 februari 2022

Wees barmhartig, zoals jullie Vader barmhartig is (Lc 6,36).
Op een weg van naastenliefde aan de zijde staan van hen die lijden

Dierbare broeders en zusters,

Dertig jaar geleden heeft de Heilige Joannes Paulus II *Wereldziekendag* ingesteld om het volk van God, de katholieke gezondheidsinstellingen en het maatschappelijke middenveld te stimuleren meer aandacht te hebben voor zieke mensen en voor allen die hen verzorgen¹.

Wij danken de Heer voor alles wat er in de loop der jaren in de lokale Kerken gegroeid is. Er zijn al veel stappen gezet, maar er is nog een lange weg te gaan om ervoor te zorgen dat alle zieke mensen, zelfs in de armste en meest geïsoleerde regio's, de gezondheidszorg krijgen die zij nodig hebben, net als de pastorale begeleiding die hen kan helpen hun ziekte in verbondenheid met de gekruisigde en verrezen Christus te beleven. Moge de 30ste *Wereldziekendag* - waarvan de slotviering door de pandemie in de Sint-Pietersbasiliek van het Vaticaan zal plaatsvinden en niet zoals gepland in Arequipa (Peru) - ons helpen groeien in nabijheid en dienstbaarheid aan zieke mensen en hun families.

1. Barmhartig als de Vader

Wees barmhartig, zoals jullie Vader barmhartig is (Lc 6,36), het thema van deze dertigste editie van *Wereldziekendag*, doet ons allereerst onze blik richten op God, *die rijk is aan barmhartigheid (Ef 2,4)* en die met vaderlijke liefde altijd over zijn kinderen waakt, zelfs wanneer zij zich van Hem afkeren. Barmhartigheid is Gods naam bij uitstek. Barmhartigheid, niet opgevat als een voorbijgaande sentimentele gevoelsbeleving, maar als een altijd aanwezige en actieve kracht, drukt Gods wezen zelf uit. Hij is zowel kracht als tederheid. Daarom kunnen we met verwondering en dankbaarheid zeggen dat Gods barmhartigheid zowel het vaderschap als het moederschap insluit (cf. Js 49,15). God zorgt voor ons met de kracht van een vader en de tederheid van een moeder; Hij verlangt onophoudelijk ernaar om ons nieuw leven te geven in de Heilige Geest.

2. Jezus, de barmhartigheid van de Vader

¹ Cf. Joannes Paulus II, *Brief aan kardinaal Fiorenzo Angelini*, Voorzitter van de Pauselijke Raad voor de Pastoraal bij de Gezondswerkers, voor de *Instelling van de Wereldziekendag* (13 mei 1992).

De grootste getuige van de barmhartige liefde van de Vader voor zieke mensen is zijn eniggeboren Zoon. Hoe vaak vertellen de evangeliën niet over Jezus' ontmoetingen met mensen die aan verschillende ziekten leden. Hij *trok rond in heel Galilea, terwijl Hij in hun synagogen onderricht gaf, de goede boodschap verkondigde van het koninkrijk, en elke ziekte en elke kwaal onder het volk genas* (Mt 4,23). Moeten we ons niet afvragen waarom Jezus zo begaan was met zieke mensen, zozeer zelfs dat Hij dit tot het kloppende hart van de zending van de apostelen maakte, die door de Meester werden uitgestuurd om het Evangelie te verkondigen en zieken gezond te maken (cf. Lc 9,2)?

Een 20ste-eeuwse filosoof suggereert een reden: *Pijn isoleert het individu volledig en uit dit absolute isolement ontstaat de behoefte om een beroep te doen op de ander, om te roepen om hulp*². Wanneer mensen door ziekte in hun eigen lichaam kwetsbaarheid en lijden ervaren, wordt hun hart zwaar belast, vergroot de angst, nemen de onzekerheden toe en worden de vragen over de zin van wat er in hun leven gebeurt des te dringender. Hoe kunnen we in dit verband al die patiënten vergeten die tijdens de huidige pandemie hun laatste levensfase in eenzaamheid moesten doorbrengen op de afdeling intensieve zorg, bijgestaan door edelmoedig medisch personeel, maar ver weg van hun geliefden en van de belangrijkste mensen in hun leven? Daarom is het zo belangrijk om getuigen van Gods barmhartigheid aan onze zijde te hebben, die naar het voorbeeld van Jezus, de mens geworden barmhartigheid van de Vader, de balsem van de troost en de wijn van de hoop rijkelijk op de wonden van de zieken laten vloeien³.

3. Het lichaam van de lijdende Christus aanraken

Jezus' oproep om zoals de Vader barmhartig te zijn, heeft een bijzondere betekenis voor al wie in de gezondheidszorg werkt. Ik denk aan artsen, verpleegkundigen, laboranten, ondersteunend personeel en ziekenverzorgers, maar ook aan de vele vrijwilligers die hun kostbare tijd besteden aan mensen die lijden. Beste gezondheidswerkers, uw dienst aan de zijde van zieke mensen, die u met liefde en bekwaamheid uitvoert, overstijgt de grenzen van uw beroep en wordt een zending. Uw handen, die het lichaam van de lijdende Christus aanraken, kunnen een teken zijn van de barmhartige handen van de Vader. Wees u bewust van de grote waardigheid van uw beroep en van de verantwoordelijkheid die het met zich meebrengt.

Laten we de Heer danken voor de recente vooruitgang van de medische wetenschappen. Nieuwe technologieën hebben het mogelijk gemaakt behandelingen uit te werken waar zieke mensen veel baat bij hebben; onderzoek blijft waardevolle bijdragen leveren in de strijd tegen oude en nieuwe ziektebeelden; de revalidatiegeneeskunde heeft haar kennis en vaardigheden sterk uitgebreid. Dit alles mag ons echter niet de uniciteit van elke patiënt, met zijn of haar waardigheid en broosheid, doen vergeten⁴. Patiënten zijn altijd belangrijker dan hun ziekten en daarom mag geen enkele therapeutische benadering ooit het luisteren naar de patiënt, naar zijn of haar voorgeschiedenis, angsten en zorgen veronachtzamen. Zelfs wanneer mensen niet meer kunnen genezen, blijft het altijd mogelijk voor hen te zorgen, hen te troosten en hen onze nabijheid te laten voelen door meer belangstelling te tonen voor hun persoon dan voor hun pathologie. Daarom hoop ik dat de opleidingen die gezondheidswerkers krijgen, hen in staat stellen hun luistervermogen en relatievaardigheden verder te laten ontwikkelen.

4. Zorgcentra als 'huizen van barmhartigheid'

Wereldziekendag is ook een uitstekende gelegenheid om onze aandacht te richten op de zorgcentra. Door de eeuwen heen heeft de christelijke gemeenschap, uit barmhartigheid voor zieke mensen,

² Emmanuel Levinas, *Une éthique de la souffrance*, in *Souffrances. Corps et âme, épreuves partagées*, sous la direction de J.-M. von Kaenel, Autrement, Parijs 1994, p. 133-135.

³ Cf. *Romeins Missaal, Gemeenschappelijke Prefatie VIII, Jezus de barmhartige Samaritaan*.

⁴ Cf. *Toespraak tot de Italiaanse Nationale Federatie van de Orde van Chirurgen en Tandartsen*, 20 september 2019.

tallose 'herbergen van de barmhartige Samaritaan' geopend. Mensen met allerlei ziekten werden er opgevangen en verzorgd, vooral zij die door armoede of sociale uitsluiting geen toegang hadden tot medische verzorging of zij van wie de behandeling van hun ziekte problemen met zich meebracht. Kinderen, ouderen en de meest kwetsbare mensen lijden het meest onder dergelijke situaties. Barmhartig als de Vader hebben veel missionarissen de verkondiging van het Evangelie gecombineerd met de bouw van ziekenhuizen, dispensaria en zorgcentra. Door dit waardevolle werk kreeg de christelijke naastenliefde concreet gestalte en werd de liefde van Christus, waarvan zijn leerlingen getuigden, geloofwaardiger. Ik denk vooral aan mensen die in de armste streken van onze planeet wonen, die soms grote afstanden moeten afleggen om zorgcentra te bereiken, die ook al zijn hun middelen beperkt, aanbieden wat beschikbaar is. We hebben nog een lange weg te gaan; in sommige landen is toegang tot adequate zorg nog altijd een luxe. We zien dit bijvoorbeeld aan de schaarste van beschikbare vaccins tegen het coronavirus in de armste landen, maar nog meer in het gebrek aan behandelingen van ziekten waarvoor veel eenvoudiger geneesmiddelen nodig zijn.

In deze context wil ik het belang van katholieke gezondheidsinstellingen nogmaals onderlijnen: zij zijn een kostbare schat die beschermd en bewaard moet worden. In de loop van de geschiedenis van de Kerk heeft hun aanwezigheid het verschil gemaakt voor de armste en meest verlaten zieke mensen⁵. Hoeveel stichters van religieuze congregaties hebben niet geluisterd naar de schreeuw van hun broers en zussen die geen toegang hadden tot zorg of die slecht verzorgd werden, en hebben niet hun uiterste best gedaan om hen te dienen! Ook vandaag, zelfs in de meest ontwikkelde landen, is hun aanwezigheid een zegen, omdat zij, naast de verzorging van het lichaam met alle noodzakelijke medische deskundigheid, ook altijd de gave van de naastenliefde kunnen aanbieden, die zich richt op de zieken zelf en hun families. In een tijd waarin de wegwerpcultuur wijdverbreid is en het leven niet altijd erkend wordt als waardig om aanvaard en geleefd te worden, geven deze instellingen, als huizen van barmhartigheid, het voorbeeld van hoe elk leven, zelfs het meest kwetsbare, beschermd en verzorgd kan worden vanaf het prille begin tot het natuurlijke einde.

5. Pastorale barmhartigheid: aanwezigheid en nabijheid

In de afgelopen dertig jaar kreeg het pastorale werk in de gezondheidszorg almaar meer erkenning voor zijn essentiële dienstverlening. Als de ergste discriminatie waaronder arme mensen lijden – ook de zieken die arm zijn aan gezondheid – het gebrek aan geestelijke aandacht is, kunnen wij hen Gods nabijheid, zijn zegen en zijn Woord toch niet onthouden, net zo min als de viering van de sacramenten en de kansen om te groeien en te rijpen in geloof?⁶ In dit verband zou ik iedereen eraan willen herinneren dat de nabijheid van zieke mensen en hun pastorale zorg niet alleen maar de taak is van enkele speciaal daartoe aangestelde bedienaren. Christus heeft de oproep om zieke mensen te bezoeken gericht tot al zijn leerlingen. Hoeveel zieke en oudere mensen wonen thuis en wachten op bezoek! De bediening van troost is een taak voor iedere gedoopte, indachtig het woord van Jezus: *Ik was ziek en jullie hebben naar Mij omgezien* (Mt 25,36).

Dierbare broeders en zusters, ik vertrouw alle zieken en hun familieleden toe aan de voorspraak van Maria, Heil van de zieken. Mogen zij, verenigd met Christus die de pijn van de wereld draagt, zin, troost en vertrouwen vinden. Ik bid voor alle gezondheidswerkers, dat zij, rijk aan barmhartigheid, patiënten niet alleen met de juiste zorg, maar ook met hun broederlijke nabijheid mogen omringen.

Aan allen geef ik van harte mijn apostolische zegen.

Rome, Sint-Jan van Lateranen, 10 december 2021, gedachtenis van Onze-Lieve-Vrouw van Loreto.

+ Franciscus

Copyright © Dicasterie voor Communicatie - Libreria Editrice Vaticana

⁵ Cf. *Angelus* in het Gemelli-ziekenhuis in Rome, 11 juli 2021.

⁶ Cf. Apostolische exhortatie *Evangelii gaudium* (24 november 2013), 200.

Vertaling: Persdienst van de Bisschoppenconferentie van België (IPID)